

ברוך הוא על העופות, ועל הבהמות לא חס¹¹⁹.

וחד אמר: מפני שעושה מדותיו של הקדוש ברוך הוא רחמים, שאומר שציוה הקדוש ברוך הוא מצוה זו — מפני שריחם על קן ציפור. ובאמת — אינן אלא גזירות, כדי להטיל עלינו עולו, ולהודיע שאנו עבדיו ושומרי מצוותיו¹²⁰.

ההוא דנחית לפני התיבה לתפילה קמיה דרבה, ואמר הכי: אתה חסת על קן צפור, אתה חוס ורחם עלינו.

אמר רבה: כמה ידע האי מרבנן לרצויי למריה!

אמר ליה אביו: והא "משתיקין אותך" תנן?

ורבה דאמר הכי — לחדודי לאביו הוא דבעא, שרצה שישב לו כך. ובאמת לא הוה ניחא ליה.

ההוא דנחית קמיה דרבי חנינא. אמר: האל הגדול הגבור והנורא האדיר והחזק והאמין.

אמר ליה רבי חנינא: סיימתינהו לשבחיה דמרדך?

שהוא חוק לאמוריים להעביר בניהם לאש. וזה המתרגם: "לא תתן לאעברא בארמיותא", נותן כרת לבא על הנכרית, ומחייב חטאת על השוגג, ומיתת בית דין על המזיד [דהכי כתיב בנותן מזרעו למולך]. ובאמת אינו כן¹¹⁸.

גמרא:

והוינן בה: בשלמא האומר: "מודים, מודים" משתקין אותו — משום דכשאומו כן — מיחזי כמודה לשתי רשויות.

והאומר: על טוב יזכר שמך נמי משתקין אותו, משום דמשמע על טוב — אין, יזכר שמך. ועל רע — לא. והא לאו הכי הוא, דתנן: חייב אדם לברך על הרעה ברכת ברוך דיין האמת — כשם שהוא מברך על הטובה ברכת הטוב והמטיב.

אלא האומר: "על קן צפור יגיעו רחמיך", מאי טעמא משתקין אותו?

פליגי בה תרי אמוראי במערבא: רבי יוסי בר אבין, ורבי יוסי בר זבדא.

חד אמר: היינו טעמא, מפני שמטיל קנאה במעשה בראשית. שאומר שחס הקדוש

יגיעו רחמיך וכו', דהיינו, שהוא מייחד השגחה פרטית על בעלי חיים. ובאמת אינו כן, שהרי אמר הנביא כמתרעם: "ותעשה אדם כדגי הים!" הורה שאין השגחה פרטית בבע"ח, רק לאדם לבדו. ועיי"ש שכתב דהוה הפירוש של "מטיל קנאה במעשה בראשית".

120. וכתב הרמב"ן בפירוש התורה [דברים כ"ב ו'], דהכוונה, שלא ציוה הקב"ה לעשות כן בגלל

118. והכי הוא דינא: אם בעל נכרית בפרהסיא, בפני עשרה בני אדם או יותר, קנאין פוגעין בו [רמב"ם פ"ב מאיסורי ביאה ה"ד]. ואם לא עשה בפרהסיא, אם בעל דרך זנות, לוקה מכת מרדות מדברי סופרים, גזירה שמא יבוא להתחתן במ [רמב"ם שם ה"ב]. ואם בעל דרך אישות, לוקה מהתורה.

119. במאירי פירש להך ד"האומר על קן צפור